

PROBLEMATIKA POPÍRÁNÍ HOLOCAUSTU V ČESKÉ REPUBLICE

EVA ŠEVČÍKOVÁ

ÚVOD

Současná společnost čelí již několik let trvající krizi, která se projevuje nejenom propadem akcií na burzách, zhoršením národních ekonomik a jejich stoupajícím zadlužením, ale rovněž sílícím extremismem, který vždy v takovýchto těžkých chvílích oslovuje široké masy a který se projevuje v různých organizačních a ideových formách. Pojem extremismus má mnoho různých definic. Nejčastěji se však hovoří o extremismu v souvislosti s ideologickou motivací, která vybočuje ze zákonných norem a útočí na demokratické principy a dané společenské uspořádání. Jak uvádí Herczeg: „extremismus je dítětem demokracie, jistě ne jediným a určitě nechtěným, nicméně velmi skutečným“.¹ Z policejního hlediska se extremismem rozumí verbální, grafické, násilné a jiné aktivity jednotlivců nebo skupin výrazně vybočujících z všeobecně uznávaných norem s výraznými prvky netolerantnosti, nesnášenlivosti a odmítavým postojem ke kompromisu, útočící na podstatu státu, život, zdraví nebo cizí majetek.²

Extremismus v České republice jako celek disponuje sítí různých i vzájemně si konkurujících organizací a aktivistů a je v českém společensko-politickém spektru etablován, přičemž nalézá své příznivce i v dospívajících generacích.³ Významným tématem v převážné míře pravicových extrémistů je popírání, či zlehčování holocaustu (šoa), které se stalo neoddelitelnou součástí neonacistické propagandy ve snaze o rehabilitaci nacistické ideologie.⁴ Popírání holocaustu se stalo součástí směsice extremistických, rasistických a nativistických postojů.⁵ Nejedná se ovšem pouze o neonacistické skupiny a sympatizanty působící na hranici legality, ale také o seriózně vyhlížející intelektuály, přinášející nová a dosud nezjištěná fakta. Ze zahraničí jsou tito popírači, či revizionisté jak sami sebe povzneseně nazývají, často známi. Z důvodu trestního postihu, který jim za tuto činnost hrozí a který je v mnoha zemích součástí legislativního rámce, Českou republiku nevyjímaje, se však mnozí z nich schovávají v anonymitě či za nejrůznějšími pseudonymy.

¹ HERCZEG, J.: *Trestné činy z nenávisti*. 2008, s. 13.

² Tamtéž, s. 14.

³ MAREŠ, M.: *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Praha, 2003, s. 597.

⁴ ŠAMAL, P. a kol.: *Trestní zákoník: Komentář*. Praha, 2009, s. 3209.

⁵ LIPSTADTOVÁ, D. E.: *Popírání holocaustu: Sílící útok na pravdu a paměť*. 2. vyd. Praha, 2006, s. 25.

Právě snaha o serióznost je jedním z moderních znaků tohoto neblahého fenoménu, který se ve společnosti zabydluje již několik desítek let. Právě u zmíněné dospívající generace, nezatížené minulostí a často s chabým povědomím o moderní historii, nalézá tato antisemitská ideologie živnou půdu. Zcela mimořádným a velmi závažným případem byl v tomto ohledu v českém prostředí případ popíračské brožury Rudolfa Seidla s názvem *Osvětím – fakta versus fikce* s podtitulem *Nové a utajované poznatky o holocaustu*, která byla v listopadu roku 2005 distribuována do škol. Jak uvádí stanovisko Ministerstva školství a mládeže k této kauze: „jde nejen o pseudovědecký text, ale i o otevřeně propagandistický pokus, který se pod rouškou jakési předstírané ‚odbornosti‘ snaží čtenáři vnucovat jednu z nejodpornějších falsifikací dějin, jímž bezesporu je popírání existence holocaustu (‚osvětimská lež‘)...“⁶

S tištěnými brožurami obsahujícími popíračskou rétoriku se dnes již ovšem běžně nesetkáme. Hlavním polem působnosti popíračů je v současnosti internet, který jim dává možnost téměř neomezeně své antisemitsky laděné názory prezentovat a dále šířit. Jejich postžení je téměř nemožné, neboť většina z nich je umístěna na serverech v zemích, kde popírání holocaustu není trestným činem. Jak k tomuto problému dodává Pavlát, „antisemitismus se tak na rozdíl od svého lokálního, dějinně podmíněného charakteru v minulosti stal globální ideologií nenávisti, kterou je možno nově uvádět i tam, kde historicky a kulturně nemá žádné zázemí“.⁷

1. HISTORICKÉ KOŘENY POPÍRÁNÍ HOLOCAUSTU

1.1 HLAVNÍ ZNAKY A TEZE POPÍRAČŮ

Popírání holocaustu, které můžeme zařadit do projevů antisemitismu moderní doby, představuje sérii tvrzení, jejichž programovým cílem je zlehčení či vyvrácení obecně přijatých a vědecky podložených faktů o holocaustu, tedy genocidě Židů a dalších etnik nacistickým Německem a jeho spojenci během druhé světové války.⁸

Popírání holocaustu je velmi často ztotožňováno s tzv. historickým revizionismem, který se poprvé objevuje ve Spojených státech amerických ve 20. letech 20. století a je spojován zprvu se snahami historiků vyložit roli, kterou USA sehrály za první světové války. Revidované výklady měly podobu proněmeckého stanoviska a jeho zastánci byli často později i pronacisticky orientováni.⁹ V Německu se tato větev revizionismu soustředila především na revizi versailleského diktátu z roku 1919, což se stalo výraznou oporou pro politiku Adolfa Hitlera po jeho nástupu k moci. Po skončení druhé světové války se revizionismus stal ideovou základnou pro stoupence nacismu a fašismu, včetně

⁶ *Stanovisko k brožuře Rudolfa Seidla Osvětím: Fakta versus fikce: Nové a utajované poznatky o holocaustu* [online]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/PDF/HZ3366705Osvetimfaktaversusfikce> POSUDEKHISTORIKU.pdf.

⁷ PAVLÁT, L.: Antisemitismus – nejsetrvalejší zášť v dějinách lidstva. In PAVLÁT, L. (ed.): *Židé: dějiny a kultura*. Praha, 1995, s. 107.

⁸ HOCKÁ, E. – CINKAJZL, O.: *Popírání holocaustu* [online]. 2011, dostupné z: http://www.holocaust.cz/cz2/history/antisemitism/present/holocaust_denying/holocaust_denying.

⁹ Příkladem může být Elmer Harry Barnes, americký revizionista, kterého Lipstadtová označuje za „otce“ amerického popírání holocaustu.“

iniciativy některých bývalých nacistických vojenských a politických představitelů, kteří se tímto prostřednictvím pokoušeli o bagatelizaci a ospravedlnění zločinů nacistického Německa.¹⁰ V 60. a především v 70. letech zaměřili tito revizionisté veškerou svou pozornost na popírání holocaustu a vykládání jeho průběhu dle svého antisemitského přesvědčení.¹¹ Popírání holocaustu se od této chvíle stalo jejich stěžejním tématem.

Zpochybnění či zlehčování faktů o holocaustu útočí na samotnou podstatu systematického válečného vyvražďování Židů, a to na zpochybnění existence plánu na vyhlazení Židů, tzv. konečného řešení židovské otázky. Plánem nacistického Německa dle popíračů nikdy nebylo vyhlazení Židů, pouze jejich vystěhování. Stejně tak je zpochybnována existence fungování plynových komor i relativizace počtu židovských obětí. Plynové komory v jejich rétorice sloužily k dezinfekci šatů,¹² či jako krematoria ke spalování mrtvých, kteří zemřeli na nemoci anebo v důsledku spojeneckého bombardování.¹³ Relativizace počtu obětí je další ze základních tezí popíračů. Neexistují přý věrohodné doklady o počtu 6 milionů zabitých Židů a nesrovnalosti v údajích historiků jen nahrávají jejich teorii. Ve skutečnosti byl, dle popíračů, počet židovských obětí mnohem menší. Navíc většina z nich zemřela, opět dle jejich rétoriky, na následky válečného strádání či nemoci. Ti, kteří byli nacisty zabiti, byli sabotéři, kolaboranti a zločinci.¹⁴ Příznačná je pro revizionisty téměř až fascinace Osvětimí a popírání zde zavražděných osob v plynových komorách. Důvodem upření pozornosti popíračů na Osvětim je prostě, v žádném jiném koncentračním a vyhlazovacím táboře nebylo tolik obětí a současně o žádném jiném vyhlazovacím táboře nebylo přineseno tolik svědectví.¹⁵ Z tohoto důvodu je v souvislosti s popíráním holocaustu často hovořeno také jako o tzv. osvětimské lži. Relativizována jsou současně také svědectví a výpovědi pamětníků holocaustu s cílem zlehčit utrpení obětí.

Další rovinou překrucování faktů je tvrzení, že Židé využívají holocaust pro své zájmy jako nástroj manipulace – v minulosti pro vznik státu Izrael, či vydírání Německa za účelem zisku odškodnění, v současnosti pro zisk a rozšiřování vlastní moci Izraele. Toto je pouze základní výčet tezí, se kterými popírači nejčastěji operují.

Revizionisté používají pro své snahy zdánlivě vědecké metody, zaštiťují se pečlivým studiem dobových materiálů, odbornými expertízami a prací s pamětníky. Ve skutečnosti tak činí nikoli pro získání nových podložených historických faktů, ale pouze pro své cíle. Historická fakta jsou v jejich podání překrucována, závěry historiků vytrhávány z kontextu, nepohodlná fakta zamlčována a svědectví pamětníků holocaustu relativizována s cílem zlehčit jejich utrpení. Přesto jejich propaganda našla cestu i na univerzity, většina arabských univerzit jim věnuje poměrně velký prostor, své místo

¹⁰ Např. dílo Konstantina Hierla *Im Dienst für Deutschland. 1918–1945* (1954), posmrtně vydané vzpomínky Joachima von Ribbentropa *Zwischen London und Moskau. Erinnerungen und letzte Aufzeichnungen* (1953), či Petera Kleista *Auch du warst dabei* (1952).

¹¹ HOCKÁ, E. – CINKAJZL, O.: *Popírání holocaustu* [online]. 2011, dostupné z: http://www.holocaust.cz/cz2/history/antisemitism/present/holocaust_denying/holocaust_denying.

¹² PAVLÁT, L.: Antisemitismus – nejsetrvalejší zášť v dějinách lidstva. In PAVLÁT, L. (ed.): *Židé: dějiny a kultura*. Praha, 1995, s. 102.

¹³ ČERNÝ, P.: Popírání holocaustu v právních souvislostech. *Trestněprávní revue*, 2007, roč. 6, č. 7, s. 186.

¹⁴ Tamtéž, s. 186

¹⁵ ZEMAN, P.: *David Irving a „osvětimská lež“* [online]. 2011, dostupné z: http://www.holocaust.cz/cz/resources/texts/zeman_irving.

však v minulosti nalezla v USA, Kanadě či Austrálii.¹⁶ Jejich snahou je získat pro své myšlenky co největší základnu posluchačů, kterým by prezentovali své vědecké důkazy, tedy překroucená historická fakta, a napomohli tak k odhalení světové lži o holocaustu. Prastarý sklon hledat za problémy země židovské spiknutí je ve společnosti bohužel stále silně zakořeněno.

1.2 GENEZE POPÍRAČSKÝCH MYŠLENEK

„*Nikdo z vás nepřežije. A pokud jeden z vás přežije, nebudou mu věřit.*“¹⁷

S prvními revizionistickými texty se můžeme paradoxně setkat již krátce po skončení holocaustu, tedy v době, kdy byla lidská paměť živá a mnoho přeživších odhalovalo zrůdnost nacistického režimu. Kolébkou těchto textů se stala Francie, kde popírání holocaustu našlo své příznivce, kteří se svůj antisemitismus ani nesnažili zakrývat. Již v roce 1948 se objevuje kniha Maurice Bardèche *Norimberk* neboli země zaslíbená, v níž bylo poprvé autorem prohlášeno, že obrazové a dokumentační podklady o vraždění v táborech jsou ve skutečnosti podvrhem a že plynové komory sloužily k dezinfekci, a nikoli k zabíjení. Jeho základním argumentem bylo přitom mínění, že za zločiny nejsou vinní nacisté, ale Židé samotní, neboť pouze oni svou podporou versailleskému systému napomohli rozpoutat válku.¹⁸ Druhý rétorikou velmi podobný autor pocházel rovněž z Francie. Byl jím Paul Rassinier, který byl jako komunist a socialista dokonce sám vězněn v koncentračních táborech Buchenwald a Dora. Svá díla, v nichž zpochybňoval nejen věrohodnost svědectví vězňů koncentračních táborů, které označoval za pomluvy, ale rovněž nacistickou politiku vyhlazování, vydával rovněž od roku 1948 a řadí se mezi velmi plodné autory.¹⁹ Za své svědectví je ostatními popírači adorován a dáván za příklad toho, že holocaust, jak je prezentován, je ve skutečnosti podvrhem.

Tito první popírači našli brzy své následovníky, mezi jinými se v tomto ohledu vyjímá jméno jejich žáka Roberta Faurissona či politický program a výroky předáka republikánské Národní fronty Jeana-Marie LePena, který byl za zlehčování nacistických zločinů souzen.²⁰

Popíračské či revizionistické myšlenky našly živnou půdu nejenom v Evropě, velmi záhy se objevují také ve Spojených státech amerických, kde se tamější stoupenci odvolávají na první dodatek americké ústavy, v němž je zakotvena svoboda slova.²¹

¹⁶ PECHÁČEK, Š. – ŘEBŘINA, J.: *Zpochybňování zločinů holocaustu (Osvětiská lež)*. Informační podklad č. 5.137. Praha, 1999.

¹⁷ Někdy jsou to první popírače dokonce označováni samotní nacisté, výše jsou parafrázována slova jednoho z nich, pronesená v koncentračním táboře. In REPÍK, B.: *Svoboda projevu versus rasismus ve štrasburské judikatuře. Trestněprávní revue*, 2004, roč. 3, č. 2, s. 50.

¹⁸ LIPSTADTOVÁ, D. E.: *Popírání holocaustu: Sílicí útok na pravdu a paměť*. 2. vyd. Praha, 2006, s. 77–78.

¹⁹ Mezi jeho díla např. náleží: *Přechod přes hranici (Le Passage de la Ligne, 1948)*, *Drama evropského židovstva (The Drama of European Jews, 1964)*, *Odhalení mýtu o genocidě (Debunking the Genocide Myth, 1977)*, *The Real Eichmann Trial, or The Incurable Victors*, nedatováno.

²⁰ PAVLÁT, L.: *Antisemitismus – nejsetrvalější zášť v dějinách lidstva*. In PAVLÁT, L. (ed.): *Židé: dějiny a kultura*. Praha, 1995, s. 106.

²¹ První dodatek Ústavy USA stanoví: „*Kongres nesmí vydávat zákony zavádějící nějaké náboženství nebo zákony, které by zakazovaly svobodně vyznávání nějakého náboženství, právě tak nesmí vydávat zákony*

Právě zde, v zámoří, vznikla další významná revizionistická díla. Mezi nejznámějšími je uváděno dílo prominentního amerického revizionisty a profesora elektrotechniky a výpočetní techniky na Severozápadní univerzitě v Evanstonu v Illinoisu Arthura R. Butze *Podvod dvacátého století (The Hoax of the Twentieth Century, 1978)*. V této knize tvrdil, že za války zmizelo 350 tis. Židů, neboť ztratili spojení se svými rodinami, okolo 200 tis. bylo z různých důvodů popraveno Němci a velká část židovského obyvatelstva ilegálně prchla do USA.²² Druhým podobně zaměřeným revizionistickým dílem je kniha německého Kanadana Richarda Harwoodse *Zemřelo skutečně šest milionů? (Did Six Million Really Die?, 1975)*. Na rozdíl od svých předchůdců jsou tato díla odlišná svou formou (cílem působit na veřejnost vědecky), nikoli ovšem obsahem. V roce 1978 byla v USA vytvořena platforma zastřešující myšlenky revizionistů a vydávající jejich díla – Institut pro historickou revizi (Institute for Historical Review), který byl zřízen s cílem zakrýt svůj pravý cíl a budovat si pověst vědecké instituce. Jak podotýká Lipstadvová, „přestože v podstatě všechny jeho aktivity souvisejí s popíráním holocaustu, institut sám sobě přisuzuje daleko širší a vznešenější zkoumání... porovnat historii dvacátého století s fakty a odhalit historické modly, s nimiž manipulují skryté zájmy“.²³

Nebývalou pozornost získala popíračská scéna v 80. a 90. letech. Tato pozornost byla spjata s mediálně známými kauzami, soudními procesy s Ernstem Zündelem a Davidem Irvingem, jejichž dozvuky jsou patrné ještě v letech nedávno minulých. První ze jmenovaných, Ernst Zündel, byl v Kanadě v roce 1988 odsouzen k devíti měsícům nepodmíněného trestu odnětí svobody za vydání výše zmíněné knihy Richarda Harwoodse a dalších neonacistických děl.²⁴ Jeho proces není ani tak výjimečný výši stanoveného trestu, jako důkazy, které byly na jeho obhajobu předloženy a které znamenaly zlom v dalším vývoji tohoto společensky nebezpečného fenoménu. Poprvé se zde totiž objevil domněle nezpochybnitelný důkaz z oblasti přírodních věd. Jedná se o tzv. Leuchterovu zprávu, která byla vypracována z podnětu bývalého profesora literatury na lyonské univerzitě a v té době již známého revizionisty Roberta Faurissona. Fred A. Leuchter se vypravil v roce 1988 do Osvětimi, kde bez vědomí úřadů a dalších svědků odebral vzorky zdiva ze zbytků plynových komor. Ty podrobil chemické analýze a vyvodil závěr, že se žádné vraždění plynem v Osvětimi nekonalo. Přitom vycházel pouze z literatury dodané Robertem Faurissonem a z pseudovědeckého srovnávání používání plynu při popravách v amerických věznicích a v Osvětimi-Birkenau a navíc, jak dodává Zeman, z falšování dosavadních znalostí o osvětimském vyhlazování.²⁵ Ačkoli kanadský soud tento důkaz nepřijal, pro revizionisty se stal nevyvratitelným důkazem o osvětimské lži.

omezující svobodu slova nebo tisku, právo lidu pokojně se shromažďovat a právo podávat státním orgánům žádosti o nápravu křivd.“

²² ZEMAN, P.: *David Irving a „osvětimská lež“* [online]. 2011, dostupné z: http://www.holocaust.cz/cz/resources/texts/zeman_irving.

²³ LIPSTADTOVÁ, D. Ě.: *Popírání holocaustu: Sílicí útok na pravdu a paměť*. 2. vyd. Praha, 2006, s. 183–184.

²⁴ Zündel byl v dalších letech souzen ve své rodné zemi, Německu, kam byl v roce 2005 vydán kvůli stíhání za popírání holocaustu a antisemitského štvání. V jeho případě byl zaznamenán dosud neobvyklý jev, kdy byla pro sporná tvrzení o holocaustu vyloučena Zündelova obhájkyne i asistent obhajoby. Zündel byl nakonec v roce 2007 odsouzen k pěti letům odnětí svobody.

²⁵ ZEMAN, P.: *David Irving a „osvětimská lež“* [online]. 2011, dostupné z: http://www.holocaust.cz/cz/resources/texts/zeman_irving.

Druhý ze jmenovaných, David Irving, se stal protagonistou již prvního soudního procesu, ve kterém vystupoval jako svědek Zündelovy obhajoby a zároveň napsal předmluvu k anglickému vydání Leuchterovy zprávy.²⁶ Sám byl řadu let, ač nedostudovaný historik, poměrně respektovaným a hojně prodávaným autorem knih o Třetí říši, ve kterých se ovšem netajil svými sympatiemi k Adolfu Hitlerovi. Ve svém díle Hitlerova válka (*Hitler's War*, 1977) potvrdil své pozice revizionisty, když odmítl vinu Hitlera za holocaust, který se dle Irvinga udál bez Hitlerova vědomí. V dalších letech dospěl k samotnému popření holocaustu vyškrtnutím všech zmínek o Osvětimi jako vyhlazovacím táboře. Zasvěceným byl znám také svými kontakty s německými a americkými revizionisty, či podílem na návrhu udělit v roce 1984 Rudolfu Hessovi Nobelovu cenu míru.²⁷ Do povědomí širší veřejnosti se ovšem dostal až svým sporem s americkou historičkou Deborah Lipstadtovou, která na něj ve svém díle, věnovaném fenoménu popírání holocaustu, upozornila jako na předního představitele osvětimské lži. Soudní proces, v němž Irving žaloval Lipstadtovou pro urážku na cti, se konal v Londýně v roce 2000 a pro Irvinga znamenal ztrátu posledních zbytků morálního kreditu. Konečný verdikt soudu po dvaatřicetidenním procesu byl následující: „Irving je rasista a antisemita, popíráč holocaustu a jeho zacházení s historickými důkazy tak zvrácené a neslychané, že je obtížné přijmout, že je to z jeho strany neúmyslné.“²⁸ Irving proti rozsudku podal odvolání k Apelačnímu soudu v Londýně, který v roce 2001 definitivně potvrdil předchozí rozsudek.

Zdálo by se tedy, že tímto veškeré pochybnosti utichnou, neboť tento soudní proces na základě vědecky podložených důkazů jednoznačně vyvrátil tzv. osvětimskou lež, se kterou popírači velmi často operují, a stal se tak precedentem pro budoucnost. Popírači holocaustu ovšem své pseudovědecké teze šíří dál, a to účinněji než kdykoli předtím. Jejich velkým pomocníkem se v moderní době totiž stal internet, kde se k jejich textům může dostat široké spektrum lidí a globálně. Jejich postižitelnost je mizivá, neboť své texty umísťují na servery v zemích, kde toto jednání není trestné. David Sitman ve svém příspěvku, zabývajícím se antisemitismem na internetu, vymezil čtyři hlavní důvody, které vedou extremisty k zájmu o internet:²⁹

- 1) skupiny rozšiřující nenávisť (hategroups) mohou operovat jednodušeji a vyhnout se kolizi s právním řádem v zemích, kde je rozšiřování nenávislivých materiálů zakázáno,
- 2) velké množství materiálů může být rozšiřováno s relativně nízkými vstupními náklady,
- 3) antisemité a rasisté jsou odvážnější vzhledem k lhostejnosti velké části provozovatelů serverů,
- 4) matoucí a falešné informace, týkající se především popírání holocaustu, jsou dostupné i těm, kteří nejsou schopni rozlišit mezi fakty a skutečností.

Skupiny hlásící se k popírání holocaustu jsou tak s pomocí internetu schopny sledovat činnost podobných skupin na celém světě. Není proto problém vyhledat na za-

²⁶ Tamtéž.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ LIPSTADTOVÁ, D. E.: *Historie před soudem: Můj den u soudu s Davidem Irvingem*. Praha, 2006, s. 354.

²⁹ SITMAN, D.: *Anti-Semitism on the Internet: A Cause for Concern?* [online]. Tel Aviv University, 1999, dostupné z: <http://www.tau.ac.il/Anti-Semitism/asw98-9/sitman.htm>.

hraničních serverech texty českých popíračů. Internet vytváří prostor pro nové formy organizací, které se utváří globálně. Tyto skupiny tvoří obtížně monitorovatelnou, ale přitom rozsáhlou spolupracující organizaci.³⁰

2. POPÍRÁNÍ HOLOCAUSTU V ČESKÉ REPUBLICE

Fenomén popírání holocaustu není cizí ani české společnosti. Jak uvádí Zbořil v doslovu k českému vydání knihy Deborah Lipstadtové *Popírání holocaustu*, v České republice a bývalém Československu se popírání holocaustu objevuje již v 90. letech.³¹ Zprvu se jednalo o ožívování antisemitských tendencí, které do společnosti zpravidla v postkomunistických zemích uváděly neonacistické skupiny, některé skupiny hnutí skinheads (Naziskins) a ultranacionalisté.³² Dle Zbořila se v českém prostředí jednalo o převzaté a mezinárodně uznávané vzory zprostředkované hudebními skupinami a odkazujícími se na neonacistické hnutí Blood and Honour,³³ založené v roce 1987 ve Velké Británii Ianem Stuartem Donaldsonem. Ten zamýšlel vytvořit rozsáhlou a výkonnou síť rasistických a neonacistických materiálů, především z hudební oblasti.³⁴ Místem setkání jejich příznivců se tak stávaly (a dodnes stávají) koncerty různých extremisticky orientovaných hudebních skupin,³⁵ kde zaznívaly písně s rasistickými a antisemitskými texty, které příležitostně popíraly holocaust.

S neonacistickou a antisemitsky orientovanou rétorikou se můžeme v české společnosti setkat především u ultrapravicových skupin a hnutí, které brzy pojalý za své i teze o popírání holocaustu. Pravicový extremismus prošel v 90. letech v českých zemích poměrně dynamickým vývojem a etabloval se jako relevantní politická síla.³⁶ Příkladem mohou být hnutí a organizace jako je Národní aliance či Národní odpor, která 21. srpna 1999 zorganizovala demonstraci k uctění památky nacistického zločince Rudolfa Hesse, jež byla veřejnosti prezentována jako uctění poslední oběti druhé světové války.³⁷ Národní aliance vznikla v roce 1998 a dle Mareše se jedná o pravděpodobně nejvýznamnější ultrapravicové občanské sdružení v polistopadové historii.³⁸ V časopise Vlajka, které toto sdružení až do jeho zániku Ministerstvem vnitra v roce 2000 vydávalo, se objevovala celá řada rasistických a antisemitských článků. Určitým vyvrcholením činnosti Národní aliance však byly její veřejné akce, které v roce 1999 vzbudily velký mediální ohlas a kritiku. 25. září 1999 se konala demonstrace v Rakovníku, kde

³⁰ SITMAN, D.: *Anti-Semitism on the Internet: A Cause for Concern?* [online]. Tel Aviv University, 1999, dostupné z: <http://www.tau.ac.il/Anti-Semitism/asw98-9/sitman.htm>.

³¹ ZBORIL, Z.: *Nové a neutajované útoky na pravdu a kolektivní paměť*. In LIPSTADTOVÁ, D. E.: *Popírání holocaustu: Sílicí útok na pravdu a paměť*. 2. vyd. Praha, 2006, s. 338.

³² PAVLÁT, L.: *Antisemitismus – nejsetrvalejší zášť v dějinách lidstva*. In PAVLÁT, L. (ed.): *Židé: dějiny a kultura*. Praha, 1995, s. 106.

³³ V překladu Krev a čest, což byl bojový pokřik Hitlerjugend.

³⁴ MAREŠ, M.: *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Praha, 2003, s. 481.

³⁵ Např. Vlajka, Buldok, Éxcalibur, Reichenberg, Juden Mord ad. ZBORIL, Z.: *Nové a neutajované útoky na pravdu a kolektivní paměť*. In LIPSTADTOVÁ, D. E.: *Popírání holocaustu: Sílicí útok na pravdu a paměť*. Praha, 2006, 2. vyd., s. 333

³⁶ NEKVAPIL, V.: *Antisemitismus u nás: Přehled situace v České republice po roce 1989* [online]. 2011, dostupné z: http://www.holocaust.cz/cz2/resources/ros_chodes/2003/02/nekvapil.

³⁷ MAREŠ, M.: *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Praha, 2003, s. 491.

³⁸ Tamtéž, s. 327.

se její hlavní představitel Vladimír Skoupý vyslovil nejen proti paragrafům 260 a 261 trestního zákona,³⁹ zabývající se trestnými činy podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka, ale poprvé zde zpochybnil počet obětí holocaustu. Zpochybnění holocaustu a popření existence plynových komor navíc zopakoval i na další demonstraci, pořádané Vlasteneckou frontou 28. října 1999 v Praze na Vítkově.⁴⁰ Doslova zde měl prohlásit: „Odmítám věřit báchorkám o holocaustu, žádných šest milionů neexistovalo ani žádné plynové komory, neexistovalo vyhlazování Židů a Cikánů, a i kdyby to náhodou byla pravda, copak má český člověk, skutečný hrdina, navíc legionář, menší hodnotu než nějaký Izák nebo Lakatoš?“⁴¹ Skoupý následně čelil obvinění z hanobení národa, rasy a přesvědčení, nicméně jeho stíhání bylo zastaveno. Celý případ však vyvolal v české společnosti mediální kritiku a diskuzi o nutnosti zavést do právního řádu paragraf proti zpochybňování či popírání existence holocaustu. Skoupý byl nakonec na základě pokračování v trestné činnosti, kterou představovaly jeho rasistické články v časopise Vlajka a veřejné projevy popírající holocaust, obviněn z trestných činů podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů, z hanobení národa, rasy a přesvědčení a z podněcování k národnostní a rasové neshádnosti, dne 16. června 2000 odsouzen k trestu odnětí svobody na jeden rok, s podmíněným odkladem na čtyři roky.⁴²

Rasově a antisemitsky motivované výroky můžeme ovšem nalézt i u politické strany, která v 90. letech měla poměrně výraznou voličskou přízeň především díky své populistické, až rasistické rétorice, v níž poměrně na hraně společenské únosnosti glosovala palčivé problémy tehdejší československé a posléze české společnosti. Jednalo se o Sdružení pro republiku – Republikánskou stranu Československa, konkrétně o její stranický týdeník *Republika*. Zde byly před volbami v roce 1992 uveřejněny seznamy Židů působících ve veřejných funkcích, zejména v politice a kultuře. Dalšími excesy bylo zveřejňování úryvků z protektorátních antisemitských knih, z děl nacistických představitelů, ale také příspěvky inspirované revizionistickou literaturou.⁴³ Za publikování a šíření rasistických a antisemitských článků v týdeníku *Republika*, byl jejich autor, Tomáš Kebza, odsouzen.⁴⁴

Tato publikační činnost ovšem není ojedinělou záležitostí, jak podotýká Zbořil, můžeme k ní přiřadit desítky časopisů (zinů), letáků a výzev, které byly určeny především mladým lidem, pro které jsou události druhé světové války dávnou a nepřilíhš známou

³⁹ V § 260 odst. 1 je stanoveno, že ten, kdo podporuje nebo propaguje hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, rasovou, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. V odst. 2 je dále uvedeno, že odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, (a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí nebo jiným podobně účinným způsobem, (b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny, nebo (c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. § 261 stanovuje, že ten, kdo veřejně projevuje sympatie k fašismu nebo k jinému podobnému hnutí uvedenému v § 260, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

⁴⁰ Vlastenecká fronta se sice od popíračských slov Skoupého v zásadě distancovala, přesto je známa svou předchozí protestní akcí s distribucí protizidovsky laděných letáků odmítající výstavu o Jicchaku Rabinovi v Brně v roce 1996.

⁴¹ NEKVAPIL, V.: *Antisemitismus u nás: Přehled situace v České republice po roce 1989* [online]. 2011, dostupné z: http://www.holocaust.cz/cz2/resources/ros_chodes/2003/02/nekvapil.

⁴² MAREŠ, M.: *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Praha, 2003, s. 328–330.

⁴³ NEKVAPIL, V.: *Antisemitismus u nás: Přehled situace v České republice po roce 1989* [online]. 2011, dostupné z: http://www.holocaust.cz/cz2/resources/ros_chodes/2003/02/nekvapil.

⁴⁴ Tamtéž, s. 203.

historií.⁴⁵ Postupně však těchto publikačních počínů ubývá v souvislosti s rostoucím významem internetu a jeho dostupností. Internet se v 21. století stal nejmocnějším prostředkem pro šíření nenávisných, antisemitských myšlenek, včetně tezí o popírání holocaustu.

V současné době je dle Nekvapila popírání holocaustu zprostředkováváno několika způsoby.⁴⁶ Prostřednictvím článků v periodikách neonacistických a ultrapravicově orientovaných stran a hnutí (v tištěné a v současnosti převážně ve webové podobě), dále prostřednictvím komplikované a ze zahraničí financované sítě překladatelů, vydavatelů a distributorů revizionistické literatury a současně také audiovizuální cestou v textech písní extremistických, převážně ultrapravicových skupin.

Jeden z nejznámějších případů české popíračské scény je kauza nedatované brožury Rudolfa Seidla s názvem *Osvětím fakta versus fikce* s podtitulem *Nové a utajované poznatky o holocaustu*, která byla distribuována na konci roku 2005 učitelům dějepisu na několik středních škol a gymnázií. Jméno Rudolf Seidl je s největší pravděpodobností pouhým pseudonymem, protože se s ním setkáváme pouze v jednom jediném případě, a to ve spojitosti s touto publikací. Z úvodu této brožury, kde autor bilancuje a líčí svou skepsi nad situací ve společnosti při desetiletém výročí od sametové revoluce, můžeme odvozovat, že tato brožura byla sepsána na samém závěru devadesátých let. Policie České republiky v souvislosti se šířením této brožury zahájila již v roce 2001 trestní stíhání proti neznámému pachateli pro podezření ze spáchání trestného činu podle § 260 trestního zákona, podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka. Autor ani distributor nebyl ovšem vypátrán.⁴⁷ Zpočátku se k nám tato tiskovina šířila pololegálním způsobem z Belgie,⁴⁸ kde bylo odkazováno na Evropskou nadaci pro svobodný historický výzkum (Vrij Historisch Onderzoek / European Foundation for Free Historical Research). Původcem této brožury je Facta non grata, která se prezentuje jako neziskový projekt, který vznikl ze soukromé iniciativy a je financován ryze ze soukromých zdrojů.

Jmenovaná Seidlova brožura je typickým příkladem revizionistické literatury a věnuje se výlučně popírání holocaustu. Vychází přitom ze známých a zde již zmíněných zdrojů, představovaných publikacemi a články Ernsta Zundela, Roberta Faurissona, z tzv. Leuchterovy zprávy a z děl Davida Irvinga, který byl naposledy ve Vídni v roce 2006 odsouzen ke třem letům vězení za sedm let staré vyjádření o neexistenci plynových komor v Osvětimi, poskytnuté v interview v roce 1989 v Rakousku.⁴⁹ Dvořák v souvislosti s touto brožurou upozorňuje také na fakt, že jazyk publikace místy působí

⁴⁵ ZBOŘIL, Z.: *Nové a neutajované útoky na pravdu a kolektivní paměť*. In LIPSTADTOVÁ, D. E.: *Popírání holocaustu: Sílicí útok na pravdu a paměť*. 2. vyd. Praha, 2006, s. 333.

⁴⁶ NEKVAPIL, V.: *Antisemitismus u nás: Přehled situace v České republice po roce 1989* [online]. 2011, dostupné z: http://www.holocaust.cz/cz2/resources/ros_chodes/2003/02/nekvapil.

⁴⁷ Určitou zajímavostí je, že na zahraničních internetových stránkách věnujících se historickému revizionismu je k dispozici autenticky se tváříci opis odborného znaleckého posudku na brožuru Rudolfa Seidla podepsaný dr. Zdeňkem Zbořilem a datovaný 21. 7. 2001, který si při svém trestním stíhání nechala Policie ČR Okresní ředitelství v Opavě zpracovat. Dostupné z: <http://www.vho.org/aaargh/tche/surseidl.pdf>.

⁴⁸ Jak se médiím vyjádřil brněnský politolog Miroslav Mareš, v roce 2000 se kniha šířila přes skupinu, která si říkala Ahnenerbe a byla napojena na neonacistické kruhy do Německa. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/kvuli- knize-o-holocaustu-podalo-ministerstvo-dve-trestni-oznameni-37071.html?mail>.

⁴⁹ *Britský historik David Irving odsouzen na tři roky do vězení* [online], 20. 2. 2006, dostupné z: <http://blisty.cz/art/27160.html>.

dojmem mechanického překladu, bez bližšího pochopení obsahu,⁵⁰ což by mohlo konvenovat s tvrzením Nekvapila o složité cestě překladatelů a distributorů napojených na mezinárodní síť financovanou převážně extremistickými skupinami.

Reakce na distribuci Seidlovy brožury do škol v rádech několika set kusů na sebe nenechala dlouho čekat. Od spisku se distancovalo a kriticky zhodnotilo jak Sdružení historiků ČR, česká sekce Společně česko-německé komise pro školní dějepis,⁵¹ tak ministerstvo školství, které na údajného autora podalo trestní oznámení. To bylo současně podáno i na Pavla Fabiána, který vystupuje v dopise, který byl společně s brožurou do škol distribuován. Zda se jedná o skutečnou osobu, či opět pseudonym, není jasné.⁵² Toto jméno je ovšem spojeno s webovým portálem Národního vzdělávacího institutu, kde Fabián vystupuje jako ředitel. Národně vzdělávací institut byl podle jeho internetových stránek založen v září 2004. Deklarovaným cílem instituce, která zřejmě funguje jen na webu, je „přinášet necenzurované informace z řady oblastí a témat, která jsou dnes tabuizována, nebo dokonce kriminalizována“.⁵³ Nápadná je jeho podoba s americkým Institutem pro historickou revizi (Institute for Historical Review) založeného v Kalifornii v roce 1978.

Na stránkách je možné najít celou řadu známých revizionistických děl a článků (Faurisson, Graf, Seidl, Harwood ad.), včetně tzv. Úvodu do revizionismu holocaustu, vědeckým dojmem působící několikastránkové pojednání o revizionismu, podepsaného Erikem Sedláčkem jako překladatelem. Ten je z posledních let veřejnosti znám jako představitel české neonacistické scény, dnes již neregistrovaného hnutí Národní odpor, který stál v roce 2007 za pokusem o pochod v den výročí křišťálové noci pražským židovským městem. I jeho předchozí aktivity jsou díky médiím známy. V roce 2003 a 2004 byl spolu s Liborem Budíkem šéfredaktorem a autorem článků internetového zinu Poslední generace, ve kterém oba uveřejňovali články s nenávislnou rétorikou zaměřenou vůči Židům vyzývající k jejich likvidaci i články, které otevřeně zpochybňovaly holocaust (Zemřelo jich skutečně šest miliónů?).⁵⁴ Havlíčkobrodský okresní soud je sice uznal v roce 2008 vinnými pro trestný čin podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačování práv a svobod člověka a za tyto aktivity jim vyměřil tresty ve výši 3 roky vězení pro Sedláčka a 2 roky pro Budíka. Vyšší instance, v tomto případě Krajský soud v Pardubicích, ovšem kvůli policejnímu pochybení došel k jinému závěru. Sedláček byl zproštěn viny v plném rozsahu, Budíkovi byl trest zmírněn na podmíněný trest odnětí svobody v délce trvání jeden a půl roku s odkladem na dva a půl roku.⁵⁵

⁵⁰ DVORÁK, A.: *Rudolf Seidl: Osvětím* [online]. 2006, dostupné z: <http://dejiny.nln.cz/archiv/2006/1/rudolf-seidl-osvetim>.

⁵¹ VOREL, P. – BENEŠ, Z.: Stanovisko k brožuře Rudolfa Seidla. *Zpravodaj historického klubu* [online]. 2005, roč. 16, č. 2, s. 7–8, dostupné z: <http://www.sdruzeniistoriku.cz/soubory/zpravodaj/zprav052.pdf>.

⁵² ČTK, ven: *Kdo napsal knihu popírající holocaust?* [online]. 29. 1. 2006, dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/domaci/spolecnost/clanek.phtml?id=63568>.

⁵³ ČTK: *Kvůli knize o holocaustu podalo ministerstvo dvě trestní oznámení* [online]. 2005, dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/kvuli-knize-o-holocaustu-podalo-ministerstvo-dve-trestni-oznameni-37071.html?mail>.

⁵⁴ VOKÁČ, M., MF DNES, pei: *Neonacisté dostali roky vězení za vydávání rasistického časopisu* [online]. 25. 8. 2008, dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/neonaciste-dostali-roky-vezeni-za-vydavani-rasistickeho-casopisu-10a-/krimi.aspx?c=A080925_135249_krimi_pei.

⁵⁵ DOUŠOVÁ, Z., pei: *Autoři rasistického časopisu do vězení nemusí: Kvůli chybám policie* [online]. 16. 4. 2009, dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/autori-rasistickeho-casopisu-do-vezeni-nemusi-kvuli-chybam-policie-113-/krimi.aspx?c=A090416_133154_krimi_pei.

Problematika umístování těchto textů na internetu je všeobecně známa, bohužel zakročení proti nim je velmi náročné a v některých případech takřka nemožné. Jak uvádí ve své prezentaci Policejní prezidium České republiky: „Veřejně přístupné webové stránky s neonacistickou tematikou jsou umístovány na serverech v USA, (což je případ i Národně vzdělávacího institutu), kde platí pro propagaci a šíření rasových a nenávistných postojů jiné právní prostředí, či v ostatních zemích se kterými nemá Česká republika podepsané příslušné dohody. Internetová komunikace mezi zájmovými skupinami probíhá navíc pomocí softwarového šifrování (PGP klíče), nebo v uzamčených chatovacích skupinách.“⁵⁶ Autoři textů navíc ve většině případů maskují svou pravou totožnost pomocí anonymizérů či proxy serverů, což znesnadňuje jejich vypátrání.⁵⁷

Podobná, mediálně sledovaná kauza proběhla relativně nedávno. Jedná se o případ Vladimíra Stwory, Čechokanaďana, který ve svém internetovém zinu Zvědavec uveřejnil český překlad článku autora D. Cassidyho s názvem Holocaust a jeho čtyřmilionová varianta, ve kterém jsou mj. relativizovány počty židovských obětí a popřena existence plynových komor. Na tomto případě je patrné, že i přes zajištění distributora revizionistických textů, je jeho potrestání kontroverzní a nejednoznačnou záležitostí i pro justici. Článek Stwora uveřejnil v roce 2007 v Kanadě na svých stránkách, jejichž server se nachází v USA, kde popírání či relativizování holocaustu není trestným činem. Žaloba Stworu vinila z propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka, druhá strana se hájila tím, že článek byl uveřejněn pouze za účelem vyvolání diskuze. Prvoinstanční soud Stworu dvakrát viny zprostil, ovšem odvolací soud pokaždé rozsudek zrušil a případ vrátil k novému pojednání. Teprve na potěti byl Stwora v květnu 2011 uznán Okresním soudem pro Prahu-západ vinným z podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka a odsouzen k půlročnímu trestu odnětí svobody odloženém na zkušební dobu dvou let, který potvrdil v září i Krajský odvolací soud v Praze.⁵⁸ Proti tomuto rozsudku podal Stwora dovolání k Nejvyššímu soudu, který jeho dovolání v květnu 2012 zamítl a potvrdil závěry Krajského odvolacího soudu.⁵⁹

Toto jsou kauzy, které díky médiím více pronikly na veřejnost, můžeme se však domnívat, že se jedná pouze o špičku ledovce. Popírání holocaustu se šíří internetem, publikace, články s těmito pseudovědeckými i ryze antisemitsky orientovanými tvrzeními jsou přeposílány, sdílány, citovány a odkazovány. Vychází také díla velmi kontroverzní s rasistickým obsahem či podtextem.⁶⁰ Určitým paradoxem je skutečnost, na kterou upozorňuje již Zeman ve svém příspěvku z roku 2001,⁶¹ že díla známého a soudem

⁵⁶ Powerpointová prezentace k problematice kyberextremismu. Policejní prezidium České republiky. Úřad služby kriminální policie a vyšetřování. Oddělení informační kriminality. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/policejni-prezidium.aspx.

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ ČTK, zep: *Soud pravomocně potrestal Čechokanaďana za zpochybňování holocaustu* [online]. 29. 9. 2011, dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/soud-pravomocne-potrestal-cechokanadana-za-zpochybnovani-holokaustu-1et-/krimi.aspx?c=A110929_161338_krimi_zep.

⁵⁹ STWORA, V.: *Nejvyšší soud: Diskuze je ze zákona zakázána* [online]. 2012, dostupné z: <http://www.zvedavec.org/zvedavec/2012/07/5043-nejvyssi-soud-diskuze-je-ze-zakona-zakazana.htm>.

⁶⁰ Např. vydání překladu Hitlerova díla *Mein Kampf* vydavatelem Michalem Žitkem (2000), za něž byl souzen a v roce 2005 Nejvyšším soudem zproštěn viny. Z posledních let vyvolává ostrou diskuzi kniha Petra Bakaláře s názvem *Tabu v sociálních dějinách*. Praha, 2003, v níž poměrně nekorektně rozebírá rasovou nerovnost a rozdílnost.

⁶¹ ZEMAN, P: *David Irving a „osvětivská lež“* [online]. 2011, dostupné z: http://www.holocaust.cz/cz/resources/texts/zeman_irving.

uznaného popírače Davida Irvinga jsou překládanými a masově prodávanými knihami také na českém knižním trhu. Jen při letném shlédnutí nabídky našich knihkupectví mohou konstatovat, že jeho knižní tituly jsou stále běžně k mání.

2.1 TRESTNÍ POSTIH POPÍRÁNÍ HOLOCAUSTU V ČESKÉ REPUBLICE

Řada evropských států⁶² přistoupila k právnímu řešení otázky popírání či zlehčování holocaustu v průběhu 90. let. Represivní řešení problému našlo většinou podobu skutkových podstat nových trestných činů, tedy novelizace trestních zákonů.⁶³ K této problematice trestněprávního postihu bylo v České republice přistoupeno novelou trestního zákona provedenou zákonem č. 405/2000 Sb., která s účinností od 1. prosince 2000 rozšířila trestný čin Podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka dle § 260⁶⁴ a 261 trestního zákona (č. 140/1961 Sb.) o novou skutkovou podstatu zakotvenou v § 261a, v němž je stanoveno, že ten, kdo veřejně popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit nacistické, komunistické nebo jiné genocidium nebo jiné zločiny nacistů a komunistů proti lidskosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. Podle důvodové zprávy bylo cílem této novelizace zavést sankci za pokusy bagatelizující, popírající, zlehčující či ospravedlňující nacistické a komunistické zločiny.⁶⁵ Nejnověji je tato problematika upravena trestním zákoníkem (č. 40/2009)⁶⁶ v § 405 Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia.⁶⁷

Autoři zákona si uvědomují, že zejména snaha o rehabilitaci nacistické ideologie popíráním či zpochybňováním nacistických zločinů je neoddělitelnou součástí antisemitsky a rasisticky motivovaného politického názoru, který směřuje proti základním zásadám demokratického právního státu a který je v posledních letech na vzestupu.⁶⁸ Ačkoli je idea tohoto zákonného opatření veskrze přínosná, vyvolává řadu kontroverzí a polemik, a to mezi laickou i odbornou veřejností. Je jí vytykáno zejména nepřipustné omezení svobody slova, ale také užívání neurčitých právních pojmů, z nichž nelze jasně předvídat následky případného protiprávního jednání. Konečně je kritika zaměřena také na selektivní výběr trestných činů, neboť nepostihuje popírání genocidy a zločinů lidskosti jako takových, ale vybírá si jen některé zločiny některých pachatelů.⁶⁹

⁶² Mezi jinými např. Belgie, Francie, Lucembursko, Rakousko, Německo, Španělsko a Švýcarsko. Více: PECHÁČEK, Š. – ŘEBŘINA, J.: *Zpochybňování zločinů holocaustu (Osvětimská lež)*. Informační podklad č. 5.137. Praha, 1999.

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ Znění § 260 prošlo po roce 1989 určitým vývojem, způsobeným snahou pravicových poslanců postavit na roveň trestnost propagace fašismu i komunismu (původní znění z roku 1961 bylo zaměřeno pouze na fašismus). Zákon tak byl změněn novelou č. 557/1991 Sb., k níž však měl výtky Ústavní soud, který v roce 1992 zrušil přesný výčet hnutí, obsažených v paragrafu. In Návrh poslance Jiřího Payna a dalších na vydání zákona, kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, Poslanecká sněmovna, Sněmovní tisk 599. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=599&CT1=1>.

⁶⁵ HERCZEG, J.: *Meze svobody projevu*. Praha, 2004, s. 104.

⁶⁶ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, pozbyl účinnosti 1. ledna 2010, kdy byl nahrazen zákonem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁶⁷ Znění paragrafu č. 405 je totožné jako u výše uvedené dřívější právní úpravy, tedy: „Kdo veřejně popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit nacistické, komunistické nebo jiné genocidium nebo jiné zločiny nacistů a komunistů proti lidskosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.“

⁶⁸ ŠAMAL, P. a kol.: *Trestní zákoník: Komentář*. Praha, 2009, s. 3209.

⁶⁹ HERCZEG, J.: K trestnímu postihu osvětimské lži. *Trestní právo*, 2002, roč. VII., č. 7–8, s. 4.

Jak ovšem uvádí Repík, „zkušenosti s totalitními režimy ve 20. století, zejména zkušenosti 2. světové války vedly národy k tomu, že jak v mezinárodních textech, tak v ústavách mnoha zemí se zdůrazňuje, že s výkonem svobody projevu jsou spojeny povinnosti a odpovědnost a že svoboda projevu může být omezena na základě zákona, je-li to nezbytné v demokratické společnosti kromě jiného pro ochranu práv a pověstí jiných“.⁷⁰ Současně k tomu dodává, že často dost povrchně zdůvodňované absolutizování svobody projevu není neškodné a bez následků – „klame veřejnost a přispívá tak k bagatelizování, přehlížení a relativizování projevů rasismu v české společnosti“.⁷¹

ZÁVĚR

Popírání holocaustu má často přízvisko útok na pravdu a lidskou paměť, což je nepochybné. Jak komentuje Zbořil, ztráta paměti je neblahým, ale běžným projevem lidské přirozenosti a ne vždy se jedná o zlovolné zastírání a matení toho, co se ve skutečnosti stalo.⁷² To ovšem není podstatou tohoto sociologického fenoménu, který se objevuje již krátce po skončení druhé světové války a postupně se šíří celou lidskou společností, což je mu v poslední době ulehčeno především masivním rozvojem moderní techniky a způsoby komunikace. Postupně vymírají ti, kteří byli hrůzami holocaustu bezprostředně zasaženi, a současné společnosti a především budoucí generaci tak zůstane pouze její odkaz. Je politováníhodné, že je tento odkaz deformován, přerucován či zcela popřen určitými zájmovými, vesměs extremistickými skupinami, které tímto na sebe upozorňují ve snaze restaurovat a upravit pohled na zrůdnost nacistického režimu, který je neoddiskutovatelným faktem. Jejich snahy jsou o to nebezpečnější, neboť se na sebe v posledních letech snaží vzít podobu seriózního vědeckého bádání a v podobě tzv. historického revizionismu přerucují a vědomě manipulují s historickými fakty s cílem získat z nich ty informace, které potřebují pro své konstrukty. Jak komentuje Zeman, ve skutečnosti je popírání pouhou metaforou pro odmítání pluralitní společnosti, odmítání jejích principů rovnosti a respektování lidských práv bez ohledu na původ a přesvědčení.⁷³

Popírání holocaustu se objevuje v České republice již v 90. letech, v podstatě již krátce po pádu komunistického režimu, kdy jsou k nám importovány různé extremistické a neonacistické vzory s rasistickými až antisemitskými tendencemi, které jsou v českém prostředí přebírány. Z kauz, které jsou nám známy, jsou případy popírání holocaustu spjaty především s ultrapravicovou a neonacistickou scénou. V současné době jsou texty s popíráním holocaustu distribuovány ve společnosti trojí cestou. Prostřednictvím článků v periodikách neonacistických a ultrapravicově orientovaných stran a hnutí (v převážně míře v internetové podobě), dále prostřednictvím ze zahraničí finan-

⁷⁰ REPÍK, B.: Svoboda projevu versus rasismus ve štrasburské judikatuře. *Trestněprávní revue*, 2004, roč. 3, č. 2, s. 48.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² ZBOŘIL, Z.: Nové a neutajované útoky na pravdu a kolektivní paměť. In LIPSTADTOVÁ, D. E.: *Popírání holocaustu: Silící útok na pravdu a paměť*. 2. vyd. Praha, 2006, s. 337.

⁷³ ZEMAN, P.: *David Irving a „osvětivská lež“* [online]. 2011, dostupné z: http://www.holocaust.cz/cz/resources/texts/zeman_irving.

cované sítě překladatelů, vydavatelů a distributorů revizionistické literatury (umístěné opět na internetu a serverech v zemích, kde popírání holocaustu není trestným činem, a publikované často pod pseudonymy) a také formou nahrávek, kde jsou tyto teze zakomponovány v textech písni převážně ultrapravicových skupin.

Česká republika se podobně jako mnoho okolních států Evropy snaží s popíráním holocaustu bojovat formou trestního postihu. Řada evropských zemí proto přijala zákonná opatření především v průběhu 90. let v souvislosti se vzrůstem pravicového extremismu, zejména neonacismu. V českém případě se jednalo o novelizaci trestního zákona (zákonem č. 405/2000 Sb.), kterou byl do právního řádu zaveden trestný čin veřejného popírání a zpochybňování nacistického a komunistického genocidia dle § 261a trestního zákona. Ačkoli je popírání holocaustu společensky odsouzenihodné, pro mnohé je tato trestněprávní úprava v mnoha ohledech kontroverzní. Diskuze jsou vedeny především v souvislosti s omezením svobody projevu. Na druhou stranu ani svoboda projevu není neomezená a lze ji limitovat v zájmu nezbytné ochrany práv a svobod druhých,⁷⁴ v tomto konkrétním případě lidské důstojnosti přeživších Židů a památky zabitých.

HOLOCAUST DENIAL IN THE CZECH REPUBLIC

Summary

Holocaust denial, which may be classified as an expression of anti-Semitism of modern times, represents a series of assertions whose objective is to disparage or refute generally accepted and scientifically supported facts regarding Holocaust as the genocide of Jews and other ethnic groups by Nazi Germany and its allies during WWII. This phenomenon emerged soon after the end of the Second World War. France is usually designated as the cradle of Holocaust denial; very quickly those opinions found their way over the ocean where they spread primarily due to the favourable legal environment. Holocaust denial has been frequently identified with so-called historical revisionism, which attempts, under the cover of scientific research, to marginalize and justify the history of Nazi Germany. In relation to the increase in extremism, mainly neo-Nazi movement, several European countries have adopted legislative measure against disparagement or denial of Holocaust: the Czech Republic, where the dissemination of thesis of Holocaust denial has been connected primarily with ultra-right groups and movements, has amended its Criminal Code by Act 405/2000 Sb. so that Holocaust denial could be criminally prosecuted. Today, Holocaust denial is incorporated in the new Criminal Code in section 405 entitled "Denial, disparagement, approval and justification of genocide".

Key words: Holocaust denial, extremism, anti-Semitism, historical revisionism, Auschwitz lie, Deborah Lipstadt, David Irving, Robert Faurrison, Rudolf Seidl, National Educational Institute, Vladimír Stwora

Klíčová slova: popírání holocaustu (šoa), extremismus, antisemitismus, historický revizionismus, osvětimská lež, Deborah Lipstadtová, David Irving, Robert Faurrison, Rudolf Seidl, Národné vzdělávací institut, Vladimír Stwora

⁷⁴ ČERNÝ, P.: Popírání holocaustu v právních souvislostech. *Trestněprávní revue*, 2007, roč. 6, č. 7, s. 187.